

DET KONGELIGE SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Statens vegvesen
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1586-

21. juni 2021

Oppdragsbrev til Statens vegvesen om null- og lavutslippssoner

Regjeringen vil legge til rette for at kommunene har en rik verktøykasse i arbeidet med å bekjempe klima- og miljøproblematikk. Flere byer ønsker å opprette nullutslippssoner for å redusere utslippene av klimagasser. Særlig har Oslo og Bergen etterspurt dette. I Meld. St. 13 (2020-2021) Klimaplan for 2021-2030 går det fram at regjeringen vil:

- *"vurdere ei tillempling av vilkåra for lågutsleppssoner, slik at desse òg kan opprettast med klimagrunngiving*
- *sjå nærare på å bruke heimelen i vegtrafikklova § 7 til å opprette nullutsleppssoner av omsyn til klima, i første omgang i form av eit pilotprosjekt i nokre få byar. Hovudvegnettet/riksveggar skal ikkje omfattast av ei nullusleppssone."*

I Meld. St. 20 (2020-2021) *Nasjonal transportplan 2022-2033* er mulighet for etablering av null- og lavutslippssone omtalt på side 84.

Departementet ber med dette brevet om bistand fra Statens vegvesen i oppfølgingen av Klimameldingens omtale av henholdsvis lav- og nullutslippssoner.

Lavutslippssoner

Kommunene kan i dag fastsette lavutslippssoner av hensyn til lokal luftkvalitet med hjemmel i vegtrafikkloven § 13 og forskrift av 20. desember 2016 om lavutslippssoner for biler. Forskriften gir imidlertid ikke mulighet til å opprette slike soner utelukkende av hensyn til klima. Som det går frem av Klimameldingen vil regjeringen vurdere å lempe på vilkårene for lavutslippssoner, slik at disse også kan opprettes av klimahensyn. Det er i dag ikke noen byer som har tatt i bruk en ordning med lavutslippssoner.

Nullutslippssoner

I en nullutslippssone blir tilgangen til et definert område reservert for kjøretøy med nullutslippsløsninger, for eksempel elektrisitet, hydrogen og eventuelt biogass. I nullutslippssoner vil det bli forbudt med ferdsel på veien med fossildrevne kjøretøy. Vegtrafikkloven § 7 første ledd åpner i dag for at det kan innføres forbud mot bestemte

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 904

Avdeling
Veg-, by- og
trafiksikkerhetsavdelingen

Saksbehandler
Lars-Erik Kjellesvig
22 24 81 43

grupper av kjøretøy, eventuelt deler av denne gruppen, innenfor et område. Myndigheten til å forby bestemte grupper av kjøretøy ligger etter lovens ordlyd hos Kongen, men er delegert til Samferdselsdepartementet.

Flere byer ønsker å opprette nullutslippssoner for å redusere utslippene av klimagasser. Særlig har Oslo og Bergen etterspurt dette. En forbudsbasert nullutslippssone er et svært inngripende tiltak. Som det fremgår av klimameldingen, vil regjeringen likevel se nærmere på å bruke hjemmelen i vegtrafikkloven § 7 til å opprette nullutslippssoner av hensyn til klima, i første omgang i form av et pilotprosjekt i noen få byer, og hvor hovedveinettet/riksveier ikke omfattes.

Når det gjelder eventuelle pilotprosjekter med nullutslippssoner, vil Samferdselsdepartementet innledningsvis bemerke at dette er aktuelt i et *begrenset* antall av de største byene. Samferdselsdepartementet viser videre til at det i Oslo og Bergen er fattet lokalpolitiske vedtak om forsøksordning med nullutslippssone.

Bystyret i Oslo kommune vedtok i mai 2020 en ny klimastrategi for Oslo fram mot 2030. Som en del av vedtaket vedtok bystyret å søke staten om å etablere en pilot med miljøsoner som bare tillater utslippsfrie personbiler og varebiler. Oslo kommune har allerede gjort noe utredningsarbeid og kommet med noen foreløpige vurderinger knyttet til etablering av nullutslippssone i Oslo sentrum, selv om de også så vidt vi oppfatter det mener det gjenstår utredning før en slik ev. pilot vil kunne iverksettes. Vi viser i den forbindelse til vedlagte brev fra Oslo kommune.

I *Grønn strategi* for Bergen er det er vedtatt å innføre nullutslippssone i deler av Bergen sentrum innen 2020, og gjøre hele sentrumsområdet til nullutslippssone innen 2030. Kommunen har fått støtte fra Klimasats til en utredning av nullutslippssone i Bergen sentrum.

I og med at det etter det departementet erfarer er disse to byene som i størst grad har etterspurt slike soner og som også har kommet lengst i arbeidet med å utrede hvordan et slikt pilotprosjekt med nullutslippssone ev. kan gjennomføres, fremstår Oslo og Bergen etter departementets vurdering som de mest opplagte kandidatene for slike pilotprosjekter.

Samferdselsdepartementet legger dermed til grunn at pilotprosjekt med nullutslippssone begrenses til Oslo og Bergen kommuner i første omgang. Oppdraget bør derfor gjennomføres i dialog med disse to kommunene.

Samferdselsdepartementet legger til grunn at berørte av ev. nullutslippssoner får nødvendig tid til å omstille seg før ny regulering trer i kraft. Det bør videre være god tilgang til nullutslippskjøretøy på markedet for kjøretøysegmentene som omfattes av endringen. Samferdselsdepartementet har vært i kontakt med Klima- og miljødepartementet som opplyser at Miljødirektoratet kan bistå med markedsvurderinger ved behov.

Samferdselsdepartementet ber med dette om Statens vegvesen sin vurdering av hvordan slike ev. pilotprosjekter med nullutslippssoner hvor hovedveinett/riksveier holdes utenfor, kan gjennomføres i Oslo og Bergen, samt om det er ev. andre byer dere mener også vil anbefale for slik pilot. Vi viser i den forbindelse til at Samferdselsdepartementet er kjent med at Miljødirektoratet gjennom Klimasats også har gitt støtte til både Trondheim og Stavanger kommune til utredning av nullutslippssoner.

Oppdrag

Vi ber som ledd i regjeringens oppfølging av klimameldingen, jf. ovenfor, Statens vegvesen om å vurdere og komme med konkret forslag til lemping av vilkårene for opprettelse av lavutslippssoner, slik at soner kan opprettes av klimahensyn, herunder å komme med konkrete forslag til endringer i lavutslippssoneforskriften for å imøtekomme dette politiske ønsket.

Vi ber om at Statens vegvesen videre foretar en bred vurdering av rettslige, tekniske og praktiske problemstillinger knyttet til gjennomføring av et ev. pilotprosjekt med nullutslippssoner i Oslo og Bergen, herunder, men ikke begrenset til følgende:

- Vilkår for opprettelse og godkjenning,
- Hvordan slike soner ev. skal skiltes, herunder om det er behov for endring av skiltforskriften
- Håndheving av sonen
- Hvilke kjøretøygrupper bør som hovedregel være tillatt å kjøre i en nullutslippssone, herunder vurdere virkeområde med bakgrunn i tilgjengelighet av nullutslippsalternativer innen ulike kjøretøykategorier/grupper, eks. hhv. lette og tunge, person-, vare- og lastebiler.
- Unntak
- Rettslig reguleringsform, herunder landsdekkende og/eller lokale forskrifter, og behov for andre hjemmelsgrunnlag enn vegtrafikkloven § 7 første ledd.
- Varighet av pilotprosjekt med nullutslippssone
- Overgangsordning ifm. innføring, slik at berørte aktører gis tid til å områ og innrette seg. Skille beboere og øvrige trafikanter?
- Forholdet til øvrig regelverk og andre former for brukerbetaling, herunder innføring av lavutslippssoner, tids- og miljødifferensierte bompenger og piggdekkgebyr.
- Utrede klimaeffekter av en nullutslippssone som omfatter persontransport (Klima- og miljødepartementet opplyser at Miljødirektoratet ved behov kan bistå med slik utredning, dersom dette ikke er tilstrekkelig beregnet fra byenes side.

Samferdselsdepartementet ber videre Statens vegvesen om å involvere Miljødirektoratet i arbeidet ved behov.

Samferdselsdepartementet vil invitere Statens vegvesen til et oppstartsmøte om saken i august. Vi ber om at Statens vegvesen til møtet forbereder en tentativ fremdriftsplan med opplegg for videre arbeid i saken. Vi ber dere også om å foreta en foreløpig vurdering av bl.a. når et ev. prøveprosjekt med nullutslippssone tidligst kan komme i gang og hvordan et slikt prøveprosjekt kan gjennomføres i praksis.

Samferdselsdepartementet ved politisk ledelse skal også ha et møte med Oslo kommune om prøveprosjekt med nullutslippssone i Oslo 23. juni kl. 13. Vi ber Statens vegvesen også om å delta i dette møtet, som vil bli avholdt digitalt. Egen innkalling vil bli sendt ut til møtet.

Med hilsen

Ingun Hagesveen (e.f.)
avdelingsdirektør

Lars-Erik Kjellesvig
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer